

**PRVI IZVEŠTAJ O SPROVOĐENJU KONKURSA ZA SUFINANSIRANJE
PROJEKATA ZA OSTVARIVANJE JAVNOG INTERESA
U OBLASTI JAVNOG INFORMISANJA NA TERITORIJI GRADA NIŠA
U 2015. GODINI**



Niš, 2015.

S A D R Ž A J

1. Svrha i sadržaj izveštaja	3
2. O konkursu	5
3. Sumnje u nepravilnosti	11
4. Monitoring načina izveštavanja	15
5. Zaključci	16
6. Preporuke	18

1. SVRHA I SADRŽAJ IZVEŠTAJA

Petnaestogodišnja medijska transformacije¹ u Srbiji dospela je u ćorsokak. Takav epilog je rezultat neuspelih i nedovršenih promena u medijskom podsisistemu, koje su trebale da omogući autonoman, zakonit i efikasan rad institucija koje sprovode zakone, koji regulišu rad sredstava informisanja, odnosno da uspostavi efektivne mehanizme samoregulacije na nivou medija i novinarske profesije. Argumentacija za tezu o krahu medijske transformacije može se naći u dva izveštaja Saveta za borbu protiv korupcije² i nezavisnim analizama medija³.

Prihvatajući ekonomsmistički pristup medijima, da mediji (treba da) svoju održivost grade na *zabavljajkim potrebama građana te potrebama za promocijom onih koji imaju vlast i kapital*, umesto na *medijskim potrebama građana, ali i posebnih društvenih grupa*, a imajući u vidu da je Srbija država oskudne vladavine prava, izražene sistemske korupcije i jakog političkog uticaja na redistribuciju javnih sredstava i finansija, nastala su tri modela održivosti medija u Srbiji.

Prvi model održivosti kada mediji postane (dominantno) sredstvo zabave u formi tabloida, odnosno zabavnih/estradih sadržaja. Drugi model održivosti je onaj gde kada medij postaje (dominantno) sredstvo promocije/propagande i odmazde. Ovde imamo dva tipa. Jedno je bilten, u kojem su predstavljene teme koje su relevantne za one koji imaju vlast i kapital, u kojem se se vlast i vlasnici kapitala predstavljaju pozitivno, a druga ili treća strana ili ne postoji ili nije relevantna za temu. Drugi tip su perjanici, mediji koji imaju funkciju zaštite od napada vlast i vlasnike kapitala ili napadaju one koji kritikuju vlast i vlasnike kapitala, ne retko da sprovodeći medijske odmazde. I na kraju treći tip medijske održivosti su mediji koji svoju održivost grade kao (dominantno) sredstva informisanja, istraživanja, dijaloga, pozivanja na polaganje računa/ odgovornost

Opisano stanje je u međuzavisnosti sa trendom rasta deprofesionalizacije i prekarijata⁴ novinara. Kada govorimo o deprofesionalizaciji, govorimo činjenici da na nivou novinarske profesije ne postoji samoregulacioni (nedržavni/nevladin) efektivni mehanizam/praksa koja može da kontroliše i sankcioniše zloupotrebu novinarske struke/ekspertize⁵. Teorijski, da bi za jednu profesiju važno da je profesija, ona mora da ima posebno mesto u društvenoj podeli rada, odnosno da postoji potreba društva za znanjem/veštinom koje ta profesija ima – ekspertizu, sistem školovanja za to posebno znanje – ekspertizu, strukovno udruženje koje nadzire ponašanje pripadnika profesije koji su vlasnici posebnog znanja - ekspertize na način da li se krše stručne i etičke standarde profesije, kao i značajan uticaj i ugled u društvu.

Deprofesionalizacija za direktnu posledicu ima neregulisano tržište novinara, što uz odustvo efektivne sindikalne zaštite produkuje prekarijat kod novinara.

I pored vlasničkog i upravljačkog povlačenja države iz medija, oni su u velikoj meri ostali pod njenom kontrolom. Na siromašnom tržištu gde postoji relativno mala i plitka potreba za oglašavanjem, odnosno gde je mala platežna moć građana, što utiče na malu spremnost za kupovinu medijskih sadržaja, država i dalje finansijski kontroliše medije.

¹ U tekstu će se koristiti pojam transformacija umesto pojma tranzicija, posto pojam tranzicija označava prelaz društva iz jednog (nedemokratskog) sistema u drugi sistem koji ne mora da bude po prirodi demokratski. Za razliku od pojma tranzicijam, transformacija znači da je tranzicija obavljena na način da je jedno društvo uspešno prešlo put od nedemokratskog ka demokratskom i pluralističkom društvu.

² <http://www.antikorupcija-savet.gov.rs/izvestaji/cid1028-2751/izvestaj-o-vlasnickoj-strukturi-i-kontroli-medija-u-srbiji>

³ Pod pojmom nezavisne analize medija podrazumevamo monitoringa medija sproveden od pojedinaca i institucija koji nemaju komercijalne aranžmane, odnosno da autori analiza i organizatori monitoringa medija nisu u poslovnim aranžmanima sa privatnim sektorom koji kupuje reklami prostor u medijima, državnim institucijama, nosiocima vlasti, ali i sa samim medijima koje monitorišu.

⁴ Grupa sociologa pod rukovodstvom Srećka Mihailovića je upravo završila istraživanje koje je podržala Fondacija za otvoreno društvo u kojem je ukazano na izraženu prisutnost ove pojave kod novinarske profesije.

⁵ O pojmu profesije i profesionalizacije detaljnije u Gavrilović, Z. i Gredelj, S. (2012) Profesija između integriteta i korupcije <http://www.birodi.rs/wp-content/uploads/2013/08/Profesija-izmedju-korupcije-i-integriteta.pdf>

Iz tog razloga jako je značajno da se uspostavi efektivan mehanizam za dodelu/podelu javnog novca u oblasti javnog informisanja u interesu i za potrebe građana. Na taj način otvara se mogućnost ne samo da se javni novac stavi u funkciju ostvarivanja javnog interesa u medijima građana, već je to način da se pomoću javnog novca pokrene proces reprofesionalizacije, tj. oporavka posrnule novinarske profesije.

Da bi se ovo ostvarilo potrebno je pre svega preciznije definisati šta je to javni interes u medijima. Naime, javni interes u oblasti javnog informisanja nije precizno definisan i to je jedan od potencijalnih problema u realizaciji konkursa za sufinansiranje, pošto omogućava članovima Stručnih komisija i nadležnim organima javne vlasti da se pri odlučivanju o izboru medijskih projekata ponašaju volontaristički, a za to ne snose ikakvu odgovornost.

U Strategiji razvoja sistema javnog informisanja u Srbiji do 2016. godine javnim interesom se smatra ostvarivanje prava javnosti da bude obaveštena, što podrazumeva zadovoljenje potreba građana Srbije za informacijama i sadržajima od javnog značaja i iz svih oblasti života. Zakon o slobodi javnog informisanja i medijima određuje javni interes u članu 15:

Javni interes u oblasti javnog informisanja je:

- 1) istinito, nepristrasno, pravovremeno i potpuno informisanje svih građana Republike Srbije;
- 2) istinito, nepristrasno, pravovremeno i potpuno informisanje na maternjem jeziku građana Republike Srbije pripadnika nacionalnih manjina;
- 3) informisanje na srpskom jeziku pripadnika srpskog naroda koji žive van teritorije Republike Srbije;
- 4) očuvanje kulturnog identiteta srpskog naroda i nacionalnih manjina koje žive na teritoriji Republike Srbije;
- 5) informisanje inostrane javnosti na stranim jezicima kada je to od interesa za Republiku Srbiju;
- 6) informisanje osoba sa invaliditetom i drugih manjinskih grupa;
- 7) podrška proizvodnji medijskih sadržaja u cilju zaštite i razvoja ljudskih prava i demokratije, unapređivanja pravne i socijalne države, slobodnog razvoja ličnosti i zaštite dece i mladih, razvoja kulturnog i umetničkog stvaralaštva, razvoja obrazovanja, uključujući i medijsku pismenost kao deo obrazovnog sistema, razvoja nauke, razvoja sporta i fizičke kulture i zaštite životne sredine i zdravlja ljudi;
- 8) unapređivanje medijskog i novinarskog profesionalizma

2. O KONKURSU GRADA NIŠA

Usvajanjem Strategije razvoja sistema javnog informisanja u Srbiji do 2016. godine⁶, država se obavezala da na republičkom, pokrajinskom i gradskom/opštinskom nivou obezbedi sufinansiranje javnog interesa u medijima. Zakonom o javnom informisanju i medijima⁷ i Pravilnikom o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja⁸ (u daljem tekstu Pravilnik) definisano je da se raspodela javnih novčanih sredstva obavlja u javnom postupku, pod jednakim i nediskriminatornim uslovima, na javnim konkursima. Ključni kriterijumi za izbor projekata su⁹:

- Značaj projekta za ostvarivanje javnog interesa,
- Doprinos raznolikosti medijskih sadržaja i pluralizmu ideja i vrednosti,
- Validna argumentacija projekta
- Adekvatna specifikacija budžeta,
- Usklađenost i obrazloženost planiranih projektnih aktivnosti
- Održivost projekta

Nadležno ministarstvo, pokrajina i lokalne samouprave kao davaoci budžetskih sredstava su u obavezi da formiraju nezavisne komisije sastavljene od kompetentnih predstavnika javnosti, profesionalnih udruženja i iz sektora koji se ne finansira iz budžeta. Procedurom je propisana obaveza da se rezultati javnih konkursa sa detaljnim obrazloženjem donetih odluka javno objavljuju i dostave učesnicima na konkursu. Svaki mediji koji dobije sredstva u obavezi je da preda narativni i finansijski izveštaj o utrošenim sredstvima, a monitoring celog procesa mora da organizuje davalac javnog novca.

U želju da utvrdimo kako se propisano i usvojeno poštuje, a koristeći formalni okvir koji daje Lokalni plan za borbu protiv korupcije, koji je usvojila Skupština Grada Niša 2011. godine, tačnije mera koja se odnosi na monitoring medija, Lokalni antikorupcijski forum Niš (LAF) u saradnji sa Birom za društvena istraživanja upostavio je monitoring Konkursa za sufinansiranje projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja na teritoriji grada Niša u 2015. godini (u daljem tekstu Konkurs), koji ima dve faze.

Prva faza ovog monitoringa se odnosi na monitoring integriteta procedure, tj.:

- Načina izbora članova Stručne komisije za ocenu projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja na teritoriji grada Niša u 2015. godini ,
- Procesu odlučivanja Komisije o podržanim medijskim projektima u kontekstu poštovanja zakonitosti tog procesa, ostvarivanja javnog interesa u oblasti javnog informisanja, uticaja medijskih projekata na relevantno medijsko tržište (Grad Niš i jug Srbije), integriteta podržanih medija, ekonomičnosti medijskih sadržaja u projektima
- Poštovanja antikorupcijskih mehanizama Grada Niša.

Druga faza se odnosi na monitoring tematske, akterske i tonalitetne strukture podržanih medijskih sadržaja sa ciljem da se utvrdi da li se i na koji način ostvaruje javni interes u oblasti javnog informisanja (javno-interesni aspekt), odnosno u kojoj meri su podržani medijski sadržaji napravljeni u skladu da novinarskim standardima (profesionalni aspekt).

Po broju aplikacija i opredeljenom iznosu budžetskih sredstava, Konkurs u Nišu je jedan od najvećih u Srbiji. Problemi koji su ga pratili mogli bi biti indikativni za sveukupno projektno finansiranje javnog interesa

⁶ „Službeni glasnik RS“ br. 75/11

⁷ „Službeni glasnik RS“ br. 83/14

⁸ Službeni glasnik RS" br. 126/14

⁹ Preuzeto sa <http://nuns.rs/reforma-javnog-informisanja/strategija.html>

u medijima na teritoriji države, koje je na samom početku. Izveštaj i preporuke nastale nakon monitoringa Konkursa mogle bi poslužiti kao egzemplar, a preporuke koje će izdati Lokalni antikorupcijski forum Niš (LAF) i Biro za društvena istraživanja (BIRODI) mogle bi da važe i za ostale Konkurse.

2.1. Raspisivanje konkursa

Javni konkurs za sufinansiranje projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja na teritoriji Grada Niša u 2015. godini objavljen je 17. aprila 2015. godine¹⁰. Konkurs je raspisao načelnik Uprave za kulturu, Nebojša Stevanović, na osnovu člana 18. i 19. Zakona o javnom informisanju i medijima, člana 21. i 65. Statuta grada Niša, člana 8. Odluke o budžetu Grada Niša za 2015. godinu, Pravilnika o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja i Rešenja o raspisivanju Konkursa za sufinansiranje javnog interesa u oblasti javnog informisanja na teritoriji Grada Niša u 2015. godini.

U tekstu Konkursa navedeno je da se budžetska sredstva odobravaju za realizaciju projekata uvođenja, poboljšanja ili proširenja programskih sadržaja u novinama, elektronskim medijima koji se distribuiraju ili emituju na teritoriji Grada Niša, kao i registrovanim internet stranicama, a od posebnog su značaja za javno informisanje građana, sa ciljem da *mediji budu sredstvo informisanja, edukacije, dijaloga i participacije građana u ostvarivanju prioriteta definisanih strateškim dokumentima*, i to :

1. Medijski sadržaji koji doprinose afirmaciji interaktivnog učešća građana u poboljšanju rada lokalne samouprave;
2. Medijski sadržaji značajni za privredni razvoj i stvaranje povoljnog privrednog ambijenta na teritoriji Grada Niša;
3. Medijski sadržaji iz oblasti obrazovanja i nauke koji afirmišu rad obrazovnih i naučnih institucija Grada Niša;
4. Medijski sadržaji u oblasti kulture i očuvanja kulturnog nasleđa Grada Niša
5. Medijski sadržaji namenjeni mladima, koji promovišu stručna i naučna dostignuća, zdrav način života, nenasilje i značaj sporta na teritoriji Grada Niša;
6. Medijski dokumentarno-obrazovni sadržaji u domenu ljudskih prava i sloboda- Pravo na rad (programski sadržaji o zapošljavanju, starim zanatima, traženim obrazovnim profilima, inovacijama i programima u oblasti zapošljavanja);
7. Specijalizovani medijski sadržaji edukativnog tipa iz oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja na teritoriji seoskog područja Grada Niša;
8. Specijalizovani medijski sadržaji edukativnog tipa iz oblasti borbe protiv korupcije, kao i istraživački medijski programi u oblasti borbe protiv korupcije;
9. Medijski sadržaji značajni za očuvanje identiteta nacionalnih manjina koje žive na teritoriji Grada Niša;
10. Medijski sadržaji značajni za inkluziju osoba sa invaliditetom na teritoriji Grada Niša;
11. Medijski sadržaji posvećeni energetici, komunalnim temama, kao i promovisanju energetske efikasnosti i primera dobre prakse na teritoriji Grada Niša;
12. Medijski sadržaji iz oblasti zaštite životne sredine (edukativni programi, promocija i zaštita prirodnih resursa Niša i okoline);
13. Informativno-obrazovni medijski sadržaji iz oblasti bezbednosti i unapređenja stanja bezbednosti na teritoriji Grada Niša.

Na Konkurs se javio 31 medij/ produkcija.

¹⁰ <http://www.ni.rs/wp-content/uploads/150417-uzk.pdf>

Načelnik Uprave za kulturu Nebojša Stevanović je 28. maja 2015. godine doneo Rešenje o imenovanju članova Stručne komisije za ocenu projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja na teritoriji Grada Niša u 2015. godini¹¹. On je odlučio da su članovi Stručne komisije:

- Goran Vladković, glavni i odgovorni urednik „OK Radija“ iz Vranja, koga su predložili UNS, NUNS, NDNV, Lokal pres i ANEM;
- Biljana Ljubisavljević, novinarka novinske agencije Beta, koju je predložilo Društvo novinara Niša;
- Dušan Stojanović, dugogodišnji novinar Večernjih novosti, koji je imenovan kao „nezavisni stručnjak za medije“.

Ova Stručna komisija je 14. jula 2015. godine načelniku Uprave za kulturu dostavila predlog sa 16 izabranih medijskih projekata, kao i iznosa budžetskih sredstava kojima će se sufinansirati izabrani projekti.

Načelnik Uprave za kulturu Nebojša Stevanović je istog dana, „na osnovu predloga Komisije i sopstvenog uvida u projekte“ doneo Rešenje o raspodeli sredstava¹². Prema ovom Rešenju, od ukupno 57.235.000 dinara, koliko je u gradskom budžetu opredeljeno za sufinansiranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja radi ostvarivanja javnog interesa u oblasti javnog informisanja na teritoriji grada u 2015. godini, raspoređeno je 51.128.200 dinara, dok za ostatak od 6.106.800 Stručna komisija nije dala predlog.

2.2. Podela budžetskih sredstava

Stručna komisija i Uprava za kulturu odlučili su da oko 86 odsto sredstava na Konkursu dobiju mediji koji su u Godišnjem izveštaju o vlasničkoj strukturi i kontroli medija u Srbiji, koji je objavio Savet za borbu protiv korupcije u februaru ove godine, označeni kao mediji koji su vlasnički, finansijski ili uređivački bliski vlastima¹³.

¹¹ <http://www.ni.rs/wp-content/uploads/150828-uzk-01.pdf>

¹² <http://www.ni.rs/wp-content/uploads/Re%C5%A1enje.pdf>

¹³ <http://www.antikorupcija-savet.gov.rs/izvestaji/cid1028-2751/izvestaj-o-vlasnickoj-strukturi-i-kontroli-medija-u-srbiji>

Tabela 1. Pregledi odobrenih sredstava

	Odobren iznos	%		
Belle amie televizija ¹⁴	13.500.000	0,264042	Mediji u vlasnistvu članova porodice Radomirović (61,5%)	Mediji koji su u Izveštaju Saveta za borbu protiv korupcije pominju kao mediji su finansijski, vlasnički i programski bliski vlasti (86%)
Belle amie radio	2.352.000	0,046002		
Belle amie internet portal	784.000	0,015334		
Narodne novine ¹⁵	14.850.000	0,290446		
Televizija Zona plus	8.150.900		Mediji u vlasnistvu Vladana Gašića, sina ministra odbrane Bratislava Gašića (15,9%)	
Televizija Kopernikus	4.500.000	0,088014	Mediji u vlasništvu dva člana porodice Milovanović (8,8%)	
Južne vesti	2.000.000	0,039117		
City radio	1.300.000	0,025426		
Informativni portal grada Niša „Niške vesti“	800.000	0,015647		
Internet portal Roma World	500.000	0,009779		
Agencija „Petar Pan 018“	500.000	0,009779		
Internet portal City online	470.000	0,009193		
Akademski list Pressing	450.000	0,008801		
Novinska agencija Beta	420.000	0,008215		
Agencija South side (televizijska produkcija „Naša sela“)	350.000	0,006846		
Internet portal Gradjanin	200.000	0,003912		
	51.128.200	1		

Mediji čiji su osnivači članovi porodice Radomirović: Belle amie televizija, Belle amie radio, Belle amie internet portal i Narodne novine, na Konkursu su dobili skoro 61,5% odsto ukupnih sredstava (31.486.000 dinara). Televiziji Zona plus, čiji je vlasnik Vladan Gašić, sin ministra odbrane Bratislava Gašića, odobreno je 8.152.200 dinara (15,9 odsto), a Televiziji Kopernikus, koja je u vlasništvu dva člana niške porodice Milovanović, a kojoj se u izveštaju Saveta za borbu protiv korupcije pripisuje uređivačka i finansijska bliskost sa Srpskom naprednom strankom- 4.500.000 dinara (8,8 odsto).

Svi ostali mediji dobili su oko 14 odsto ukupnih sredstava.

14 Ocena izveštavanja iz avgusta 2013. godine na osnovu monitoringa informativne emisije „Slike dana“: „Slika lokalnog života koju prenosi Belle amie nije isključivo optimistična, novinari konstatuju i određene probleme. Međutim, negativne pojave su na nivou prepoznavanja. Konstatuje se potpuni nedostatak opozicionog govora. Iako su zastupljene razne socijalne grupe, nema stvarnog dijaloga. Davanje primata predstavnicima vlasti da iznose sopstvene stavove i izjašnjavaju se o gotovo svim temama omogućeno im je da afirmišu svoju upravljačku sposobnost, a selekcijom ostalih govornika uskraćeno je predstavljanje raznorodnih mišljenja. (izvor: Medija refome centar Nis, (2013) Pluralizam medija u Nišu).

15 Ocena izveštavanja Niških novina na uzorku od sedam dana tokom avgusta 2013. Godine: „Analiza jednonedeljnog izdanja Narodnih novina pokazuje (za jedan lokalni dnevni list) veće prisustvo nacionalnih tema i republičkih aktera, koji su u mnogim parametrima praćenja imali značajno učešće. Narodne novine uključuju veliki broj različitih grupa subjekata, često prenose stavove više subjekata o nekoj temi, međutim, njihova tumačenja se retko konfrontiraju, već se uglavnom dopunjuju, podržavaju. Novinari Narodnih novina prate širi raspon događaja u okviru svake teme. Međutim, izveštavanje je svedeno na prenošenje same informacije kroz stav zvaničnika uglavnom u vezi sa redovnim ili promotivnim aktivnostima institucije koju zastupaju. Nema dramatičnosti, a čak i kada se nazire problem, u ostatku teksta nit problematičnosti i kritike se neutrališe ili gubi“. (izvor: Medija refome centar Nis, (2013) Pluralizam medija u Nišu).

Stručna komisija i Uprava za kulturu su dobar broj projekata, čije su trajanje aplikanti projektovali i na 12 meseci, vremenski skraćivali na šest meseci. Oni su, takođe, svim aplikantima čije su projekte i podržali smanjivali iznose budžeta, nakon čega su aplikanti revidirali projektne budžete.

Budžeti su na taj način smanjivani i do pet puta. Stručna komisija i Uprava za kulturu su u najmanjoj meri umanjivali budžete medija čiji su osnivači članovi porodice Radomirović i Gašić.

Tabela 2. Pregled traženih i odobrenih sredstava

	Traženi iznos	Odobreni iznos
Belle amie televizija	17.511.200	13.500.000
Belle amie radio	3.539.200	2.352.000
Belle amie internet portal	1.204.000	784.000
Narodne novine	16.548.000	14.850.000
Televizija Zona plus	10.869.600	8.150.900
Televizija Kopernikus	9.999.700	4.500.000
Južne vesti	2.960.000	2.000.000
City radio	3.840.000	1.300.000
Informativni portal grada Niša „Niške vesti“	3.000.000	800.000
Internet portal Roma World	958.540	500.000
Agencija „Petar Pan 018“	1.467.000	500.000
Internet portal City online	2.880.000	470.000
Akademski list Pressing	1.035.000	450.000
Novinska agencija Beta	840.088	420.000
Agencija South side (Televizijska produkcija „Naša sela“)	350.000	350.000
Internet portal Gradjanin	1.152.200	200.000

Podaci o traženom i odobrenom budžetu pored ostalog otvaraju pitanje kako su podnosioci projekata, na konkursu koji se prvi put sprovodi, znali na koji (okvirni) novčani iznos za podršku mogu da računaju.

Za takvu činjenicu postoje dva moguća objašnjenja.

Prvo je da su podnosioci projekata mogli znati na koju količinu novca mogu da računaju, odnosno da su mogli imati privilegovane informacije, a drugo da su davaoci javnih sredstava najmanje bili spremni da uskrate podršku medijima koji imaju jaku/ jaču političku, finansijsku ili medijsku zaledjinu.

Kod podržanih projekata zanimljivo je takođe uporediti „cene“ pojedinačnih medijskih sadržaja koje građani plaćaju na različitim medijima. Dok kod štampanih medija i internet portala ovakvo poređenje nije moguće, s obzirom da kod njih postoji stavka vrednosti medijskog sadržaja, a oni su različiti, i kvalitativno i kvantitativno, kod elektronskih medija je moguće upoređivati cenu koštanja jednog sata emitovanja.

Na primer, **Belle amie televizija** u revidiranom budžetu ne prikazuje broj sati programa koji će biti emitovani tokom projekta, a u samom projektu navodi neprecizne i protivurečne podatke, te se ne može izvesti tačna „računica“ o ceni koštanja sata medijskog sadržaja. Indikatori rezultata projekta predviđaju više od 3000 minuta (50 sati) medijskog emitovanja tokom trajanja projekta, a toj televiziji se iz budžeta isplaćuje 13.500.000,00 dinara, što znači bi jedan sat emitovanja mogao koštati do 270.000,00 dinara.

Televizija Zona plus po projektu ima 1780 medijskih sadržaja za 1450 sati emitovanja programa. U revidiranom budžetu se smanjuje iznos iz budžeta sa 10.869.600 na 8.150.900,00 dinara, ali se ne smanjuje broj medijskih sadržaja već ostaje 1780 i ne navodi se broj sati emitovanja programa, pa je pretpostavka da isti broj medijskih sadržaja obezbeđuje isti broj sati emitovanja programa, tako da sat emitovanja programa košta 5.621,00 dinara.

Televizija Kopernikus je projektom predvidela 54 sata emitovanja programa, što znači da cena jednog sata emitovanja iznosi oko *8.333,33 dinara*.

Belle amie radio u revidiranom projektom budžetu predviđa 20 sati emitovanja programa. Iz budžeta mu je dodeljeno 2.352.200,00 dinara, što znači da je vrednost jednog sata emitovanja čak *117.610,00 dinara*. **City radio** je, pak, u revidiranom budžetu predvideo 60 jednosatnih emisija, za šta mu je na raspolaganju 1.300.000,00 dinara, tako da jedan sat emitovanja na tom radiju košta *21.667,00 dinara*.

Pošto su cene jednog sata emitovanja programa značajno različite nameće se pitanje kakve medijske sadržaje, odnosno novinarske/ televizijske forme, emituju „skupi“, a kakve „manje skupi“ elektronski mediji?

Razlike između njihovih profesionalnih formi skoro da ne postoje. Televizija Kopernikus, tako, u okviru podržanog projekta „Sigurna budućnost Niša i u Nišu“, emituje montirane emisije od 30 minuta, a uz to i dnevne TV priloge i obaveštenja. I Televizija Belle amie, kroz projekat „Pod budnim okom građana“, emituje montirane TV emisije i TV priloge, a uz to i žive emisije i kratka gostovanja aktera. Televizija Zona plus, u okviru projekta „Pitajte građane“, ima jednu novu emisiju „Pitajte!“, redizajnirane emisije „Podatak plus“, „Rebus plus“, „Danas“ i jutarnji program, kao i TV priloge (pakete) u okviru postojećeg programa. Radio Belle amie, kroz projekat „Moj grad Niš“, emituje 20 medijskih sadržaja- živih i montiranih emisija, priloga i gostovanja.

Jedni elektronski medij koji se po svom medijskom sadržaju razlikuje je City radio. U okviru njegovog projekta „Otvoreni radio za otvoreno društvo“ emituje se 60 jednočasovnih emisija koje ne „prave“ njegovi urednici i novinari, već ih od početka do kraja osmišljavaju i ureduju organizacije civilnog društva, kao gosti tog medija, što se može smatrati programskom inovacijom i unapređenjem profesionalnih i medijskih standarda.

3. SUMNJE U NEPRAVILNOSTI

Od raspisivanja, tokom realizacije, a i po završetku Konkursa bilo je više različitih primedbi na njegovu regularnost, zbog kojih su pokrenuti i odgovarajući postupci.

- LAF Niš i internet portal Južne vesti, koji je učestvovao na konkursu, krajem jula 2015. godine, podneli su zasebne predstavke Agenciji za borbu protiv korupcije kako bi se utvrdilo da li su načelnik gradske Uprave za kulturu Nebojša Stevanović, odnosno članica Stručne komisije Biljana Ljubisavljević prekršili odredbe Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije koje regulišu sukob interesa. Agencija još nije donela odluke povodom predstavki.

Biljana Ljubisavljević radi kao novinarka za agenciju Beta i internet portal Jugmedia, a obe medijske kuće učestvovala su na Konkursu. Načelnik Uprave Stevanović je znao i mogao znati za taj podatak, ali je Ljubisavljevićku imenovao, a kasnije je nije razrešio članstva u Stručnoj komisiji, uz javno obrazloženje da ona u tim kućama „radi honorarno, a prilikom glasanja će se izuzeti“. Prema zapisniku sa druge sednice Stručne komisije, održane 9. jula 2015., Ljubisavljevićka se izuzela prilikom odlučivanja o projektu Bete, a ne i prilikom odlučivanja o projektu Jugmedie. Ona je, pak, medijima kazala da se izuzela u oba slučaja, a da je Upravi za kulturu „dostavila obrazac iz Nacionalne službe za zapošljavanje da je nezaposleno lice“, jer nigde nije u radnom odnosu, te ne može biti u sukobu interesa.

- Učesnici konkursa City radio, Banker radio, Južne vesti, Građanin i Niške vesti su krajem maja podneli žalbu Gradskom veću Niša u kojoj navode da predstavica Društva novinara Niša (Biljana Ljubisavljević) nije smela da bude imenovana u Stručnu komisiju, jer su zakonitost poslovanja i pravni i drugi kredibilitet DNN po znakom pitanja. U obrazloženju su naveli da je bilo kakva aktivnost DNN po pitanju javnih finansija nelegitimna jer je na njegovom čelu od marta ove godine novi Upravni odbor i predsednik, a da pri tom takva promena odgovornog lica nije prijavljena u Agenciji za privredne registre, što je zakonska obaveza. Takođe, naveli su da je DNN je od osnivanja pre pet godina do danas registrovano na kućnu adresu njegove predhodne predsednice, Dragane Kocić, koja je inače zaposlena u Narodnim novinama. DNN je u dopisu Upravi za kulturu odgovorio da mandat UO i predsednika „počinje od njihovog izglasavanja na martovskoj izbornoj skupštini, a da legitimnost njihovih odluka ni na koji način ne osporava neregistrovana promena ovlašćenog lica“. DNN to nije uradilo na vreme iz objektivnih razloga, ali će to učiniti u najkraćem roku, navedeno je u dopisu. Pojedini učesnici konkursa zbog ovog slučaja pokrenuli su postupak pred Upravnim sudom.
- Mada je u tekstu Konkursa navedeno da je jedan od osnovnih kriterijuma na osnovu kojih će Stručna komisija ocenjivati projekte onaj da li su mediju u poslednjih godinu dana izrečene mere od strane državnih organa, regulatornih tela ili tela samoregulacije zbog kršenja profesionalnih i etičkih standarda, takav kriterijum nije ozbiljno sagledan.
 - Direktor Televizije Kopernikus Vladan Mitić je 20. aprila 2015. godine potpisao izjavu „pod punom krivičnom i materijalnom odgovornošću“ da tom mediju nisu izrečene takve mere, a onda je, 26. juna 2015. godine, nakon pritužbi drugih učesnika Konkursa, glavna i odgovorna urednica iste televizije, Vanja Janićijević, Upravi za kulturu dostavila izjavu da REM ovoj televiziji jeste izrekao meru, ali da je ona nakon toga „postupila po zahtevu REM-a“.
 - Direktor Narodnih novina Vidosav Radomirović je 4. maja 2015. godine, takođe „pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću“, potpisao izjavu da ta medijska kuća „nema izrečene mere od strane državnih organa, regulatornih tela ili tela samoregulacije u poslednjih godinu dana zbog kršenja etičkih i profesionalnih standarda“. Nakon pritužbe jednog od učesnika Konkursa, Savet za štampu je 11. juna 2015. godine obavestio nišku Upravu za kulturu da je Narodnim novinama 26. februara ove godine izrečena javna opomena zbog kršenja Kodeksa novinara Srbije.
- Stručna komisija i Uprava za kulturu odobrili su „najskupljim“ medijskim projektima pojedinačne troškove koji bi se mogli smatrati posebno velikim, a prihvatili su i revidirane budžete tih medija uprkos tome što u njima nisu umanjene/izbačene „neprihvatljive stavke“, što im je naloženo. Na primer:

- U projektu Belle amie televizije navedeno je da će iz budžeta Grada Niša za nabavku tehničke opreme, čija specifikacija nije data tako da se ne zna šta je neophodno za projekat i šta će biti nabavljeno, svakog meseca biti izdvojeno 365.500 dinara, što za šest meseci iznosi 2.193.000 dinara. Za televizijsku scenografiju građani Niša će plaćati 200.000 dinara mesečno, što za šest meseci iznosi 1.200.000 dinara. Za troškove interneta je na mesečnom nivou predviđeno 198.000 dinara, što za šest meseci iznosi 1.170.000 dinara. Za troškove komunalnih usluga projektom je odobreno 250.000 dinara mesečno. Personalni troškovi sadrže i dve velike budžetske stavke koje ne prate aktivnosti navedenih projekta, a to su: poslovi konsaltinga - 129.000 dinara mesečno, što ukupno čini 774.000 dinara, kao i honorar za pravnog zastupnika koji iznosi 390.000 dinara. I u slučaju Radio Belle amie kao upitne se javljaju službene dnevnice za aktivnosti koje se realizuju u Nišu i to u iznosu od 135.000 dinara mesečno, odnosno 810.000 dinara u ukupnom iznosu.
 - Uprkos tome što se projekat realizuje na teritoriji grada Niša i ne zahteva službena putovanja novinara, projektom Televizije Belle amie predviđeno je 1.680.000 dinara na ime službenih dnevnica za šest meseci. Stručna komisija je od te televizije zatražila da u revidiranom budžetu izbaci takvu stavku, kao i troškove za pravnog zastupnika u mesečnom iznosu od 65.000 dinara, ali ona to nije učinila, a revidirani budžet u kojem su ostali ovi troškovi je prihvaćen.
 - I u projektu Narodnih novina, takođe jednom od najskupljih, predviđene su službene dnevnice, u visini od 360.000 mesečno, što ukupno iznosi 2.160.000 dinara, iako se svi prilozi realizuju na teritoriji grada Niša, a pri tom su predviđeni i novinarski honorari i troškovi goriva. Za nabavku tehničke opreme, za koju nije data specifikacija, predviđeno je da se svakog meseca iz budžeta izdvoji 510.000 dinara, što je 3.060.000 dinara za šest meseci. Takođe je predviđeno 54.000 dinara mesečno (324.000 dinara za šest meseci) za „servisiranje nove opreme“. Troškovi interneta na mesečnom nivou iznose 90.000 dinara, što je 540.000 dinara za šest meseci. U personalne troškove su pored honorara za 22 osobe uključeni i troškovi konstaltinga od 250.000 dinara mesečno, odnosno 1.500.000 dinara za šest meseci. Stručna komisija je u zapisniku sa drugog sastanka naložila da se iz budžeta izbace troškovi pravnog zastupnika, ali je ta stavka ostala i u revidiranom budžetu, u ukupnom iznosu od 420.000 dinara.
- Stručna komisija i Uprava za kulturu su odbile/ nisu prihvatile građanskog posmatrača, koga je LAF zahtevao 29. maja 2015. godine, pre prve sednice Stručne komisije. Prema Lokalnom planu za borbu protiv korupcije, usvojenom od strane Skupštine grada 2011. godine, građanski posmatrač pored ostalog ima pravo prisustva i učešća u diskusiji na sastancima “tela” gradskih institucija, a bez prava glasa pri odlučivanju. U kratkom obrazloženju odbijanja ovakvog zahteva LAF- a, Stručna komisija je navela da je on „zakasnio“, a da će građanski posmatrač „usporiti njen rad“.
- LAF je o negativnoj odluci Stručne komisije obavestio Agenciju za borbu protiv korupcije, Savet za borbu protiv korupcije, Ministarstvo kulture i informisanja i OEBS. Agencija za borbu protiv korupcije je tim povodom pružila “punu podršku” nastojanjima LAF-a da odlučivanje na konkursu bude transparentno i apelovala na Upravu za kulturu da uvaži njegovu žalbu kako bi Stručna komisija u svoj rad uključila građanskog posmatrača jer je to, kako je navela, „jedino ispravno i poželjno sa aspekta zaštite javnog dobra“.
- Istovremeno, LAF se na takvu odluku Stručne komisije žalio načelniku Uprave za kulturu Nebojši Stevanoviću, a on se proglasio nenadležnim za rešavanje po žalbi. U odgovoru na žalbu LAF-a navodi se da po Zakonu o javnom informisanju i medijima “načelnik Uprave za kulturu nema pravo nadzora“ nad radom Stručne komisije, jer je ona „sastavljena od nezavisnih stručnjaka za medije i nezavisna je u svom radu“
- Uprava za kulturu je odbila zahtev LAF-a, podnet 23. jula 2015. godine, da mu budu dostavljeni svi medijski projekti, njih 31, kako bi u saradnji sa BIRODI-jem uradio analizu Konkursa, izveštaj i

preporuke, kako bi oni bili dostavljeni toj Upravi, kao i Ministarstvu kulture i informisanja, novinarskim organizacijama, regulatornim telima, te domaćim i međunarodnim organizacijama. U obrazloženju ovakve odluke Uprava za kulturu je navela da medijski projekti predstavljaju autorsko delo i mogu biti dostavljeni tek uz saglasnost medija koji su ih pisali. Ova Uprava je krajem avgusta, ipak, prosledila sve tražene projekte LAF-u, nakon što joj je to telo dostavilo mišljenje Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, u kojem je pored ostalog navedeno da bi javni interes trebalo da bude ispred privatnog u slučaju kada se projekti sufinansiraju iz javnih prihoda. Mišljenje Poverenika izdato je na zahtev LAF-a.

Nekoliko učesnika konkursa iznelo je kritike da se po okončanju Konkursa odobrena budžetska sredstva za medijske projekte uplaćuju sa zakašnjenjem i selektivno. Pojedini mediji i zvanično su ukazali na ovakve nepravilnosti. City radio je 3.oktobra, u dopisu upućenom gradonačelniku Niša, gradskim upravama za kulturu i finansije, Ministarstvu kulture i informisanja i LAF-u Niš, najavio da će „biti prinuđen da pokrene sva raspoloživa pravna sredstva za zaštitu svojih interesa” ukoliko se Grad Niš ne bude pridržavao ugovornih obaveza, odnosno predviđene dinamike uplata. U dopisu je navedeno da je tom mediju do tada trebalo da budu uplaćene četiri jednake mesečne rate (u iznosu od po 295.000 dinara), a da je uplaćena samo jedna.

- Zakon o javnom informisanju i medijima, prema kojem je Grad Niš raspisao konkurs, predviđa obavezu organa javne vlasti da opredeljena sredstva blagovremeno i bez odlaganja uplati nosiocima projekata koji su odobreni za sufinansiranje, a ne da to čine u skladu sa prilivom sredstava u budžet grada. Ovakvo nepoštovanje dinamike prenosa opredeljenih sredstava direktno onemogućava realizaciju planiranih projektnih aktivnosti, samim tim i mesečno izveštavanje o realizaciji projekta, i konačno apsolutno ugrožava izglednost izvođenja projekta do kraja godine, kako je to predviđeno ugovorima- navodi City radio u tom dopisu.

Prema podacima Uprave za finansije, koje je LAF dobio na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, budžetska sredstva su najpre uplaćena Narodnim novinama i Televiziji Zona plus (6. avgusta 2015.). Druga grupa medija, a u njoj su opet bile Narodne novine, kao i RTV Belle amie, internet portal Belle amie i Televizija Kopernikus, te Agencija Petar Pan 018, City radio i internet portali Južne vesti, Građanin, City online i Niške vesti (niskevesti.rs), dobila je prva sredstva 20 dana kasnije. Pojednim medijima, kao što su akademski list Pressing i internet portal Roma World, sredstva su uplaćena tek sredinom novembra, dok ih Agencija South Side, koja projektno realizuje televizijsku emisiju „Naša sela”, nije dobila ni do 28. novembra, kada je ovaj izveštaj finalizovan.

- Neposredno nakon Konkursa, Nišku televiziju (NTV), čiji je osnivač bila Skupština grada, kupio je konzorcijum u kojem su bile Narodne novine i fizičko lice Slađana Ostojić, inače direktorka Televizije Zona Plus, to jest medij i čelnica medija čiji su projekti podržani sa najviše sredstava. Samo Narodne novine su na tom Konkursu dobile više novca građana od iznosa za koji su, zajedno sa direktorkom Zone plus, malo kasnije kupile NTV (78.000 evra u dinarskoj protivrednosti).

Aleksandar Živadinović, drugi ponuđač na aukciji, inače izvršni direktor marketinga NTV, podneo je prigovor na takvu odluku Agencije za privatizaciju. U njemu je izrazio sumnju u validnost dela podnete dokumentacije, odnosno overene izjave vlasnika Narodnih novina Vidosava Radomirovića u kojoj se tvrdi da se te novine „ ne finansiraju u celini ili delom iz javnih prihoda“. Izjavu ovakve sadržine dužan je, inače, da podnese svaki ponuđač koji ima svojstvo pravnog lica jer Zakon o javnom informisanju i medijima, kao i Uputstvo za ponuđače, ne dozvoljavaju da u privatizaciji medija učestvuju „pravna lica koja se u celini ili delom finansiraju iz javnih prihoda”.

Živadinović je u prigovoru podsetio da su Narodne novine na niškom Konkursu za sufinansiranje javnog interesa u medijskim projektima iz niškog budžeta dobile 14.850.000 dinara, a da su, prema podacima Uprave za trezor Ministarstva finansija, od 2009. godine dobijale milionska sredstva iz gradskog i opštinskih budžeta. U Izveštaju o vlasničkoj strukturi i kontroli medija u Srbiji Saveta za borbu protiv korupcije tvrdi se, uz pozivanje na podatke Južnih vesti, da se do sada iz niškog budžeta za te novine „godišnje izdvajalo oko 150.000 evra”, te da su one u periodu od 2009. do 2012. godine, i samo iz gradskog budžeta, dobile 49 miliona dinara.

Ministarstvo privrede Republike Srbije odbilo je Živadinovićev prigovor. On je zatim pokrenuo postupak pred Upravnim sudom, navodeći da se Ministarstvo privrede prilikom odlučivanja po prigovoru nije upuštalo u razmatranje njegove sadržine, već je ocenjivalo jedino da li je Agencija za privatizaciju u postupku privatizacije NTV poštovala zakonsku proceduru. Najavio je da će u slučaju da i odluka Upravnog suda "ne bude adekvatna" pokrenuti postupak pred Ustavnim sudom.

Vlasnik Narodnih novina Radomirović negirao je neregularnosti. On je za pojedine niške medije ocenio da Narodne novine, kako je kazao, ne predstavljaju pravno lice koje se u celini ili delom finansira iz javnih prihoda jer "nisu direktni budžetski korisnik", a budžetska sredstva su, kazao je, "zaradile" tako što su pružale usluge u okviru svoje delatnosti.

4. MONITORING NAČINA IZVEŠTAVANJA

Sumnje u niz nepravilnosti na Konkursu koji je do sada jedan od najvećih u Srbiji, javna potreba za posmatranjem da li podržani mediji troše novac građana u javnom ili nekom drugom interesu i pravna praznina u zakonskim i podzakonskim propisima u pogledu regulisanja monitoringa medija čiji su projekti budžetski podržani, neki su od razloga zbog kojih su LAF Niš i BIRODI odlučili da započnu monitoring načina izveštavanja medija koji su dobili javna sredstva u Nišu.

Od 16 medija koji su dobili novac iz budžeta grada Niša, osam je odlučilo da dobrovoljno učestvuje u takvom monitoringu. Saglasnost da učestvuju u monitoringu dale su nacionalna novinska agencija Beta, internet portal Južne vesti, City radio, internet portal City on line, internet portal Građanin, akademski list Pressing, internet portal na romskom jeziku Roma World i agencija South side (televizijska produkcija "Naša sela"). Ovi mediji su na Konkursu dobili ukupno 5.690.000 dinara, odnosno oko 11 odsto ukupno dodeljenih sredstava.

U monitoringu su odbili da učestvuju uglavnom mediji koji su na Konkursu dobili ubedljivo najveću finansijsku podršku, a istovremeno su u ovogodišnjem Izveštaju o vlasničkoj strukturi i kontroli medija Saveta za borbu protiv korupcije označeni kao mediji koji su vlasnički, finansijski ili uređivački bliski vlastima. To su Belami televizija, Belami radio, Belami internet portal i Narodne novine, koji su na konkursu dobili ukupno 31.486.000 dinara (skoro 62 odsto ukupnih sredstava), Televizija Zona Plus, kojoj je odobreno 8.152.200 dinara i Televizija Kopernikus, koja je dobila 4.500.000 dinara. Oni su ukupno dobili više od 86 odsto konkursno dodeljenih sredstava.

Osim njih u monitoringu su odbili da učestvuju Agencija "Petar Pan 018" i internet portal Niške vesti, kojima je odobreno ukupno 1.300.000 dinara, a u čijim su projektima ključni učesnici urednik informativnog programa na Televiziji Zona Plus i autor emisije "Danas" na toj istoj televiziji.

Televizija Zona Plus je jedini medij koji je obrazložio svoje odbijanje da učestvuje u monitoringu BIRODI-ja i LAF-a Niš, navodeći da to čini jer instrument i metodologija, po oceni njenog kolegijuma, nisu dovoljno jasni i precizni, a zahtevni su za novinare. Ovoj televiziji je zasmetalo što joj nije saopštena „metodologija analize medijskih sadržaja sa stanovišta javnog interesa“, kao i „imena i reference“ evaluatora, ocenjujući da je sve to „jednačina sa mnogo nepoznanica“, koja „narušava kredibilitnost zamišljenog monitoringa“. BIRODI i LAF su demantovali navode Kolegijuma Televizije Zona, koji su inače objavljeni u njenom programu, ali ova televizija nije objavila taj demanti.

Monitoring načina izveštavanja budžetski podržanih medija se sastoji od samoevaluacije (novinara/ autora medijskih sadržaja) i eksterne evaluacije (eksperata iz akademske zajednice, profesije i relevantnog nevladinog sektora). U zavisnosti od toga da li su pristali na monitoring ili ne, medijski sadržaje u elektronskoj formi dostavljaju sami mediji, ili Uprava za kulturu, koja ih dostavlja po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Neke od medijskih sadržaja dostavlja i niški Medija Reform centar. Monitoring/evaluacija se realizuju bez ikakve finansijske podrške.

5. ZAKLJUČCI

Sumirajući napred navedeno može se zaključiti da je integritet procesa dodele javnih sredstava na ovom Konkursu u značajnoj meri doveden u pitanje, jer su uočeni problemi ili upozoravajuće činjenice:

- ❖ Sastav Stručne komisije ne odlikava proklamovani koncept nezavisne komisije u Medijskoj strategiji, za šta je odgovoran i sam Pravilnik (član 20.) u kojem nije konkretizovana zamisao da u nezavisnim komisijama, pored članova strukovnih udruženja novinara i asocijacija medija, budu zastupljeni i kompetentni predstavnici javnosti.
- ❖ Proces izbora članova Stručne komisije sproveden je u skladu sa Pravilnikom. U Komisiju su izabrani faktički novinari kao predstavnici strukovnih i medijskih udruženja, odnosno medijski stručnjak, a da nije jasno definisano šta taj pojam podrazumeva. Na taj način se otvara mogućnost diskrecionog postupanja lokalne samouprave pri formiranju Komisije tako što lokalna samouprava bez jasnih kriterijuma, a „po slobodnom uverenju“, može da odredi ko je medijski ekspert, čime zadire u oblast formiranja posebnog zanimanja, odnosno profesije;
- ❖ Integritet postupka je narušen zbog potencijalnog konflikta interesa jednog člana Stručne komisije, ili bar umanjena njegove nepristrasnosti, jer je (honorarno) zaposlen u dva medija koja su aplicirala za sredstva;
- ❖ Narušenost integriteta konkursa ogleda se i u ignorantnom odnosu Stručne komisije i Uprave za kulturu prema propisanom i važnom konkursnom kriterijumu za ocenu projekata koji se odnosi na kršenje profesionalnih i etičkih pravila, i to u slučaju medija koji spadaju u one koji su dobili najviše sredstava;
- ❖ Čitav postupak je nedovoljno transparentan čemu je doprinelo i odbijanje Stručne komisije i gradske Uprave za kulturu da u rad te Komisije uvrsti građanskog posmatrača, koji je jedna od mera u Lokalnom planu za borbu protiv korupcije;
- ❖ Odobreni projekti sadrže aktivnosti i troškove koji nisu jasno definisani, čija visina je upitna u poređenju sa tržišnim vrednostima, a upitna je i njihova relevantnost za uspešnu realizaciju projekta. Ovo se pre svega odnosi na projekte kojima je odobreno najviše novčanih sredstava.
- ❖ Stručna komisija i Uprava za kulturu prilikom podele sredstava daju više nego ubedljivu prednost medijima koji su u Izveštaju Saveta za borbu protiv korupcije označeni kao oni koji su povezani sa vlašću, a njihova projektna sredstva prilikom revidiranja projektnih budžeta umanjuju u značajno manjoj meri
- ❖ Uprava za finansije krši ugovorne obaveze Grada Niša prema delu medija čiji su projekti podržani na Konkursu tako što ne poštuje dinamiku isplate budžetskih sredstava, a pri tom sredstva najpre uplaćuje medijima koji su na Konkursu dobili najviše novca
- ❖ U monitoringu načina izveštavanja podržanih medija sa stanovišta javnog interesa odbijaju da učestvuju mediji koji su na Konkursu dobili ubedljivo najviše novca, a dovode se u vlasničku, finansijsku ili programsku vezu sa vlašću

Svi napred navedeni zaključci mogu se sumirati u jedan: sprovedeni Konkurs u Nišu ne garantuje raspodelu budžetskih sredstava medijskim projektima na način koji je u funkciji ostvarivanja javnog interesa u oblasti javnog informisanja.

Ovako koncipiran i realizovan model raspodele budžetskih sredstava prirodno nosi sistemsku tačku rizika po integritet procesa jer omogućava „(prećutni) dogovor“ organa javne vlasti ili vladajućih stranaka na nivou lokalne samouprave i medija o podeli medijskog kolača koji plaćaju građani.

Mogućnost lokalne samouprave da diskreciono izabere članove Stručne komisije- jer pojam „medijskog eksperta“ nije definisan, a obavezno prisustvo predstavnika javnosti/građanstva nije obezbeđeno, otvara prostor za rizik da dve zainteresovane strane, lokalna samouprava i predstavnici zainteresovanih medija, naprave dogovore oko raspodele sredstava koji će Stručna komisija samo verifikovati. Rizik od ovakve

„verifikacije“ dodatno uvećava činjenica da je model monitoringa podržanog medijskog sadržaja nerazvijen, a da za njegovo sprovođenje postoji manjak kapaciteta. To znači da raspodela javnih sredstava za promociju javnog interesa u medijima zapravo zavisi od ličnog i profesionalnog integriteta članova Strčne komisije i nadležnih funkcionera i službenika u lokalnoj samoupravi.

Medijski pluralizam kao jedan od prioriteta u sufinansiranju medijskih projekata nije obezbeđen već je ubedljivo najveći iznos sredstava dat medijima koji su vlasnički ili programski bliski vlastima ili, pak, njihovi vlasnici i sa njima povezana lica imaju nekoliko medija, koji pri tom apliciraju na istom konkursu. Mediji koji su kritični prema organima/funkcionerima/akterima u Nišu ili su specijalizovani za određene društvene grupe (studente, poljoprivrednike, nacionalne manjine) dobili su nesrazmerno manje novca, a u procesu revidiranja projektnih budžeta umanjen im je nesrazmerno veći deo.

6. PREPORUKE

- ◆ Unaprediti, tematski i metodološki, proces definisanja javnog interesa u medijima na lokalnom nivou.
- ◆ Utvrditi/ propisati jasne i merljive kriterijume za ocenu vrednosti projekata sa stanovišta ostvarenja javnog interesa, umesto sadašnjih arbitrarnog i diskrecionog odlučivanja članova Stručne komisije. Jedan od načina za ocenu vrednosti medijskih projekata mogao bi biti sistem bodovanja (davanja određenog broja poena za segmente projekta i ceo projekat) na osnovu merljivih kriterijuma.
- ◆ Unaprediti proceduru na način da PR agencije ne mogu da budu učesnici konkursa. Pravilnikom o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja u članu 6. se navodi da se podržavaju projekti u kojima se proizvodi medijski sadržaj. Pitanje je da li je PR agencija registrovana i ima mogućnost (novinare) da proizvede medijske sadržaje koji su u skladu sa profesionalnim standardima i Etičkim kodeksom novinara Srbije, odnosno da vrsta proizvedenog sadržaja ne predstavlja vid promocije i propagande.
- ◆ U skladu sa proklamovanim sadržajem Medijske strategije u delu projektnog finansiranja medija, neophodno je izmeniti model izbora članova Stručne komisije na način da se omogući da pored predstavnika novinarskih i medijskih udruženja u Komisiji budu predstavnici građana, akademske zajednice, civilnog društva- bar u svojstvu posmatrača; Obezbediti da članovi Stručne komisije iz redova novinarskih organizacija i profesije nemaju prebivalište, niti su radno angazovani na teritoriji za koju se raspisuje Konkurs, kao i da članovi Komisije po mogućstvu budu sa razlicitih teritorija u Srbiji
- ◆ Pre nego što počnu sa radom obezbediti edukacije za članove Stručne komisije u delu finansija, projektnog menadžmenta i monitoringa i evaluacije
- ◆ U članu 20. Pravilnika o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti informisanja trebalo bi precizno definisati:
 - Šta znače pojmovi „nezavisni medijski stručnjak“ i „medijski radnik“
 - Koje kriterijume neko mora da ispuni da bi dobio status „nezavisni medijski stručnjak“, odnosno „medijski radnik“. Kriterijume bi morala da dogovore i usaglase profesionalna udruženja novinara
 - Ko u Stručnim komisijama predstavlja javnost koja je prepoznata kao relevantan akter, pored profesionalnih udruženja novinara
 - Šta podrazumeva pojam sukoba interesa kod članova Komisije iz redova novinara, odnosno medijskih stručnjaka i medijskih radnika
- ◆ Izraditi uniformni Upitnik o koruptivnom riziku koji bi bili dužni da popune članovi Stručne komisije, a na osnovu kojeg bi se utvrdili rizici od sukoba interesa, nepotizma, kronizma, nedozvoljenog uticaja, trgovine uticajem i drugih oblika koruptivnog ponašanja u kojem bi se ti članovi mogli naći u odnosu na relevantne aktere u konkursnom procesu, a pre svega vlasnike medija koji apliciraju i organe javne vlasti koji odlučuju o konkursu
- ◆ U Pravilniku jasno definisati neprihvatljive troškove, na način koji će sprečiti kupovinu opreme, službene dnevnicu sa rad na teritoriji lokalne samouprave u kojoj se nalazi medij i sl.
- ◆ Odrediti gornju granicu/ procenat iznosa ukupnog konkursnog budžeta koju jedan medij, odnosno jedan vlasnik više medija može da dobije, a da se na taj način ne ugrozi medijski diverzitet i pluralizam, odnosno da se konkurs ne pretvori u davanje besprovratne pomoći medijima koji su bliski lokalnim vlastima, čime se obesmišljavanja koncept finansiranja javnog interesa u oblasti javnog informisanja;
- ◆ Propisati uniformnu metodologiju monitoringa načina izveštavanja medija čiji su projekti budžetski podržani u cilju ostvarenja javnog interesa u o blasti javnog informisanja (član 43. Pravilnika o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti).

- ◆ Za takav monitoring trebalo bi predvideti sredstva u okviru konkursa i svakog projekta ponaosob.
- ◆ Adekvatna metodologija monitoringa načina izveštavanja medija čiji su projekti sufinansirani budžetskim sredstvima trebalo bi da sadrži:
 - samoevaluaciju (samoocenjivanje od strane novinara/ autora medijskih sadržaja)
 - eksternu evaluaciju (neutralno ocenjivanje eksperata iz akademske zajednice, profesije ili relevantnog nevladinog sektora),

Jedan od ovakvih modela monitoringa osmislili su BIRODI i LAF Nis i njegova realizacija započela je u Nisu 1. oktobra 2015. godine, što je pilot projekat u ovoj oblasti na teritoriji Srbije.